

Konkursy w klasach młodszych – to tylko zabawa?

Jadwiga Iwanowska

„Tego, co niemożliwe nigdy się nie osiągnie,
jeśli nie będzie się sięgać ku niemożliwemu”.

M. Grzegorzewska

Te słowa towarzyszą mi w życiu od dawna. To one pozwalały mi wyznaczać sobie odległe cele, podejmować nowe zadania, poszukiwać wciąż doskonalszych sposobów w pracy z uczniami. Swoje próby wychodzenia poza określone i przyjęte ramy postępowania chciałabym państwu przybliżyć prezentując pracę nad konkursami na pierwszym etapie edukacyjnym. Jako nauczyciel pracujący z dziećmi w młodszym wieku szkolnym często proponowałam właśnie tę formę pracy uczniom. Od wielu lat jestem organizatorem konkursów szkolnych (ortograficznych i wiedzy o Wrocławiu). Te doświadczenia pozwoliły określić mi procedurę gwarantującą sukces uczniom i nauczycielom. Wykorzystuje je również w pracy doradczej. Jestem doradcą metodycznym, który ma wspierać nauczycieli w osiąganiu coraz większego mistrzostwa zawodowego, służyć radą i pomocą w różnych obszarach. Jedną z nich jest poszukiwanie takich sposobów pracy nauczyciela, który zakłada aktywny udział dziecka w procesie nabywania wiadomości i umiejętności czyli **metod aktywizujących**. Jednym ze sposobów aktywizujących pracę uczniów jest konkurs.

Konkurs to publiczne przyznanie nagrody za najlepsze – wg oceny jury – wykonanie jakiegoś zadania. Przygotowując konkurs kieruję się następującymi przesłankami:

I. **Podstawę** do organizowania konkursów stanowią:

- Rozrządzenie Ministra Edukacji Narodowej *w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego, kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół...*, w którym czytamy, iż celem nadrzędnym wszystkich działań edukacyjnych jest wszechstronny rozwój dziecka. To właśnie szkoła ma rozwijać sprawności umysłowe i osobiste zainteresowania dziecka oraz kształtować umiejętności:
  - planowania, organizowania i oceniania własnej nauki,
  - efektywnego współdziałania w zespole i pracy w grupie,
  - rozwiązywania problemów w sposób twórczy,
  - poprawnego posługiwania się językiem ojczystym,
  - przygotowania do publicznych wystąpień.
- Rozrządzenie Ministra Edukacji Narodowej *w sprawie organizacji oraz sposobów przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad*. Niestety pomija ono milczeniem fakt organizowania konkursów w klasach kształcenia zintegrowa-

nego. Czy słusznie? Przecież konkurs pozwala na wdrożenie uczniów do dokładności i samodzielności; sprzyja podsumowaniu trzyletniej pracy z dziećmi. Konkurs pozwala też nauczyć się konsekwentnego dążenia do celu, opracowywania różnych strategii do osiągania celów, przyjmowania porażki, okazywania radości z odniesionego sukcesu.

- Oczekiwania uczniów i rodziców – każdy uczeń chce odnieść sukces, być najlepszym. Rodzice zaś chętnie korzystają z propozycji zapisania swoich pociech na zajęcia dodatkowe w szkole.
- Tradycje szkoły, które zawsze premiowały najlepszych uczniów i pozwalały na zaznaczenie swojej specyfiki (związanej np. z osobą patrona).

II. Następnie starałam się znaleźć **źródła**, które pozwolą mi na ciekawe zorganizowanie konkursu. Dostrzegam je w:

- literaturze omawiającej sposób organizowania i przeprowadzania konkursów oraz przykładowych scenariuszach zamieszczonych w różnego typu publikacjach metodycznych,
- możliwościach rozwojowych dzieci w młodszym wieku szkolnym (ciekawość, chęć działania, umiejętność koncentrowania się na zadaniu, krystalizowanie się zainteresowań),
- zainteresowaniach i uzdolnieniach pedagoga,
- doświadczeniach własnych nauczyciela – poznanie nowych metod pracy oraz przekonanie, że **zabawa to najlepszy sposób pracy** z uczniami w klasach I-III.

III. Kolejnym krokiem, który podejmuję to **opracowanie koncepcji** konkursu.

Uznałam, iż najwłaściwszą formą będzie turniej zespołowy (zespół tworzy 3 uczniów). Użyłam słowa turniej, dlatego że kojarzy się z barwnym widowiskiem (turniej rycerski). Natomiast praca w zespołach daje poczucie bezpieczeństwa, dzieci zmagając się z kolejnymi zadaniami mają wsparcie w swoich kolegach. Konkurencje turniejowe mają formę zabawy, gdyż to właśnie **zabawa** jest dla dziecka najlepszą formą edukacji. Uzasadnieniem zastosowania gier i zabaw w nauce jest fakt, iż podczas tej formy aktywności dzieci przyswajają sobie różne reguły, zapamiętują je i stosują w odpowiednim momencie. Dzięki zabawie uczniowie lepiej zapamiętują zgodnie z zasadą, *że trwalej zapamiętuje się to, co jest bardziej interesujące i przyjemne*. Gry i zabawy są atrakcyjne dla dzieci. Pozwalają operować tym samym materiałem często, ale za każdym razem w inny sposób. A co najważniejsze zabawy sprawdziły się w pracy z dziećmi.

IV. Istotne jest opracowanie **regulaminu** konkursu, który podaje jasne i czytelne zasady. W regulaminie każdego konkursu proponuję uwzględnić:

- ❖ cel,
- ❖ adresata,
- ❖ materiał programowy,
- ❖ czas trwania, etapy, przebieg,
- ❖ literaturę,
- ❖ informację o nagrodach.

V. Ważny moment – to zachęcenie dzieci do udziału w konkursie, takie ich zmotywowanie, aby były gotowe podjąć dodatkowe zadania. Duże znaczenie dla osiągnięcia

przez dzieci sukcesu ma dobrze zaplanowany i zrealizowany etap **przygotowania uczniów** do konkursu. Może się ono odbywać poprzez:

- ❖ uważniejszą realizację treści konkursowych na zajęciach edukacyjnych,
- ❖ podejmowanie dodatkowych zadań przez osoby chętne,
- ❖ zajęcia dodatkowe dla uczniów zainteresowanych,
- ❖ samodzielne poszukiwanie informacji w oparciu o podaną literaturę.

*

Samemu pracuje się trudno. Dobrze jest znaleźć sojuszników, którzy wspomogą w działaniach. Dla przykładu, organizując różne konkursy w ramach Wrocławskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, do współpracy pozyskałam nauczycielki, które chętnie pracują nad przygotowywaniem **zabaw turniejowych**. Mam świadomość, że najważniejszy jest dobór zadań – zabaw, więc im należy poświęcić bardzo dużo uwagi. Ciągle mam też w pamięci fakt, iż wymagają one odpowiedniej oprawy (dekoracji wprowadzającej nastrój i potrzebnych pomocy, które jednak nie mogą rozpraszać uwagi niepotrzebnymi szczegółami). Każda zabawa opracowana została wg następującego schematu:

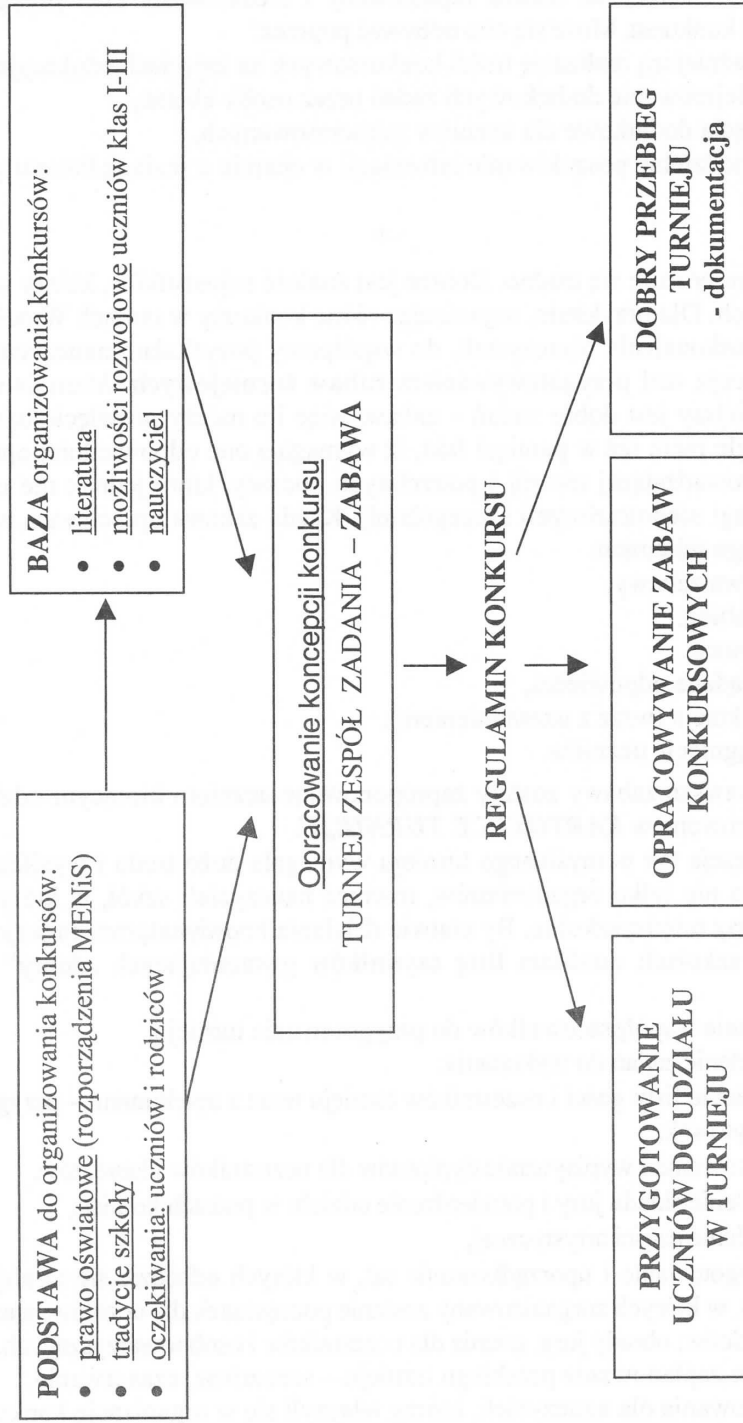
- ❖ nazwa zabawy,
- ❖ przebieg,
- ❖ pomoce,
- ❖ pożądane odpowiedzi,
- ❖ punktacja (wraz z uzasadnieniem),
- ❖ osiągnięcia uczniów.

Najciekawsze zabawy zostały zaproponowane uczniom biorącym udział w turnieju i opracowane w **KARTOTECE TURNIEJU**.

Organizacja tak pomyślanego turnieju wymagała dużo trudu i wysiłku oraz zaangażowania nie tylko organizatorów, również nauczycieli szkół, w których odbywały się etapy międzyszkolne. By ułatwić działania koordynatorom funkcjonującym w różnych szkołach ustaliłam **listę czynników** gwarantujących „dobry” przebieg turnieju:

- pozyskanie współpracowników do przygotowania turnieju,
- przydzielenie zadań do wykonania:
  - ustalenie listy gości i uczestników turnieju wraz z opiekunami – przygotowanie wizytówek,
  - drukowanie i wypisywanie dyplomów dla uczestników i laureatów,
  - ustalenie składu jury i potwierdzenie udziału w pracach komisji,
  - ustalenie części artystycznej,
  - przygotowanie i uporządkowanie sal, w których odbędzie się turniej, a także tych, w których zorganizowany zostanie poczęstunek dla uczniów; nauczycieli i rodziców; obrady jury, szatnia dla uczestników i osób towarzyszących,
- dokładne zaplanowanie przebiegu turnieju – scenariusz, czas trwania,
- podziękowania dla nauczycieli, którzy włączyli się w organizację konkursu,
- ustalenie form dokumentowania turnieju – ewaluacja uczestników i obserwatorów, zdjęcia, informacja w mediach.

Procedury organizowania konkursów

Dokumentacja konkursowa zawierała:

- listę uczestników turnieju wraz nauczycielami – opiekunami i członkami jury,
- protokół komisji konkursowej, prezentujący laureatów z poszczególnych dzielnic,
- informację zwrotną od uczestników i obserwatorów turnieju.

Tak przygotowany turniej (zapropozowane zabawy, rozwiązania organizacyjne) podobał się uczniom, którzy mieli okazję przeżyć radość z odniesienia sukcesu i wspólnej zabawy. Rodzice mieli możliwość obserwowania swoich pociech w zdrowej rywalizacji i odczucia dumy z faktu bycia rodzicem aktywnych i zdolnych dzieci. Nauczyciele zaangażowani w przygotowanie i przebieg turnieju – uczucie satysfakcji z dobrze wykonanego zadania.

Koncepcja turnieju sprawdziła się, potwierdzeniem tego były wpisy pamiątkowe oraz słowa podziękowań złożone na ręce organizatorów. Jednak nie udało się to wszystko, gdyby nie zespół nauczycieli z zaangażowaniem i oddaniem poszukujących lepszych sposobów, form i metod pracy. Nauczycieli twórczych, wciąż doskonalących się, przygotowanych i otwartych na zmiany, motywujący innych do podejmowania dodatkowych zadań. **Jednym słowem nauczycieli z pasją, gdyż to oni są szansą na lepszą edukację młodego pokolenia.**

*„Edukacja jest rzeczą godną podziwu, ale jest dobrze czasami pamiętać,
że to, co jest warte poznania, nie może być nauczone”*

Oskar Wilde